

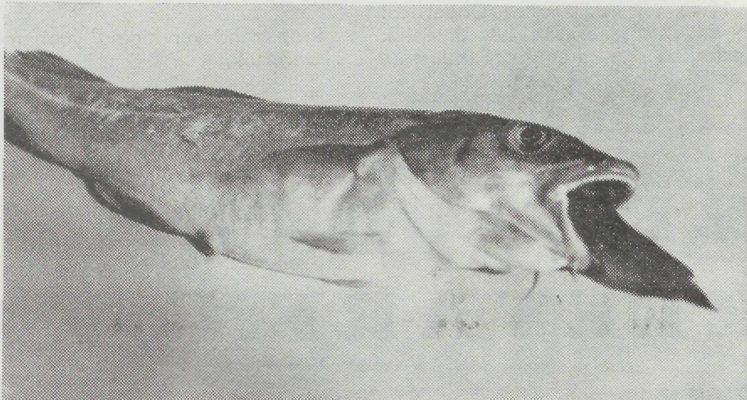
Vechtlust, vlucht, vraatzucht en vriendschap in de vissenwereld.

GEBOORTE, LEVEN EN DOOD VAN DE WIJTING

De wijting legt in de lente rond de zeebanken 150.000 tot 200.000 eitjes. Zijn geliefkoosde verblijfplaats is de zuidelijke Noordzee. Zijn vlees is glazig en los van de graat, voedzaam, mals en licht. Wanneer hij nochtans met de kor gevangen is, vermindert zijn kwaliteit gevoelig. Het best is hij indien met haken of het seinenet gevangen.

Hij draagt de lapnaam van molenaar. Wanneer gedroogd, wordt hij alhier totje geheten, hetgeen het verkleinwoord is van tot. In Antwerpen wordt hij bollink genoemd. Hij behoort tot de familie van de schelvisachtigen.

Het is verder een vluchtvis die, nooit verzadigd, de zee afzwemt naar allerhande prooi van viseieren tot zijn eigen soortgenoten.

De vlijtige, slanke wijting leeft in de Noord-Atlantische Oceaan van de Bahama-eilanden tot de banken van Newfoundland; vanaf de Noordkaap, rond IJsland, langs de Engelse kusten, het Kanaal tot Portugal; is echter zeldzaam in de woelige Golf van Gasconje maar vooral in de Noordzee in zijn element. Soms daagt hij op in de Middellandse en de Zwarte zee hetgeen uitzonderlijk blijkt. Aldaar leeft een soortgenoot van de wijting. Hij heeft een neiging tot het opzoeken van de stromen.

De uitverkoren verblijfplaatsen zijn de Europese kusten, het Kanaal en meer bijzonder nog het Zuidelijk gedeelte van de Noordzee.

Deze energieke en krachtige vis met zijn zachte vinnen die veel slanker en actiever is dan zijn neef de kabeljauw waarvan hij verschillende kenmerken heeft, behoort tot de pelagische soorten. Op zekere tijdstippen en op bepaalde plaatsen is hij in grote scholen aanwezig om dan vervolgens nagenoeg totaal te verdwijnen.

Het leven bevalt hem overal maar het liefst vertoeft hij op rots- zowel als op zandbodem, als er maar enige stroming is. Rondsluipend op de banken tot op diepten van 100 meter om vervolgens als kogel naar de oppervlakte te schieten op zoek naar prooi slijt de wijting, die daarom ook door de Vlaamse vissers

een vluchtvis genaamd wordt, een druk leven.

Vanaf de Atlantische kusten langs weerszijden van de Oceaan zwemt hij tot diepten van 600 meter en beschikt aldus over een onbeperkte levensruimte. Deze ruimte wordt mettertijd trouwens nog uitgestreker. Vroeger was de wijting in de zeeën Noordelijker gelegen dan de Noordkaap enkel een zomervis maar waarschijnlijk ten gevolge van de geleidelijke verwarming der Oceanen wordt hij daar tegenwoordig het jaar door aangetroffen. Gans de lichaamsbouw van de wijting is berekend voor de snelheid. Hij heeft een langwerpige kop met spitse snuit en een slank lichaam dat ongeveer 35 tot 40 cm lengte kan bereiken voor de soorten die op de Europese kusten worden gevestigd. Meer Noordelijk bereiken zij 60 cm. Het lichaam is bovendien bedekt met kleine schitterende schubben die het snelheidsvermogen nog verhogen.

Deze snelheid samen met de krachtige lichaamsbouw zijn noodzakelijk om de vraatzucht van de wijting te voldoen. Trouwens de grote mond en de haakvormige tanden voltooid met kleine tussenliggende tandjes, is deze van een schrokkerig individu dat zodanig gulzig is dat hij zelfs tot zijn eigen familieleden met smaak verorbert. Anderzijds bestaat zijn geliefkoosd voedsel uit schelp- en schaaldieren,

visbroed en eieren en jonge vis. Haringeieren en -jongen en garnalen genieten echter zijn voorkeur. Zijn lichaamskleuren, op de rug gaande van donkerblauwachtig tot grijsgroen kamoefleren hem zodanig dat zijn prooi hem dikwijls niet eens opmerkt wanneer hij langs onder aanvalt. Gebeurt de aanval van bovenaan dan versmelten de gele kleur van de flanken en het witte koloriet van de buik met de kleur van de omgeving die door het zonlicht eveneens bleek schijnt.

Moeder en vader molenaar zorgen voor de voortplanting tijdens de maanden maart, april en mei, wanneer ze 150.000 tot 200.000 nakomelingen in de vissenwereld brengen.

De wijting wordt over het algemeen geboren aan de randen van de zandbanken en de kusten. De eieren drijven mede met de stromingen die aldus een niet te onderschatten rol spelen in de verspreiding van de wijtingen. Zij drijven mede met het plankton tot de jonge vis krachtig genoeg is om zich alleen te bewegen.

En hier doet zich opnieuw een voorbeeld voor van de onderlinge hulp en bijstand in de vissenwereld. Meedrijvend in de open woelige zee, meegesleurd door zachte of woeste stromingen is het broedsel vanzelfsprekend blootgesteld aan vernietiging. Dan zoekt het bescherming bij de striemers (cyranées-kwallen) die hun kosteloos 'n plaatsje onder hun scherm bezorgen. Daar ontmoet de jeugdige wijting de kleine makreel- en schelvisjongen, die eveneens gretig van dit comfortabele transportmiddel gebruik maken. Het ganse gezelschap kan aldus zonder risico afstanden afleggen die het anders waarschijnlijk nooit zou kunnen bereiken en daarmee geraakt de soort ook meer verspreid. De kwal die zelf een vraatzuchtig schepsel is en zich alles laat smaken stoort, eigenaardig genoeg, de gezelligheid onder zijn paraplu niet.

De jonge molenaar totdat hij de lengte van 2 cm bereikt is voorzien van een ovale zak waarin zich voedsel bevindt waarvan hij tijdens zijn eerste levensdagen gebruik maakt. Eens deze voedselvoorraad genuttigd begint hij zich alleen te voeden, wordt snel zeer behendig en gelijkt na enige weken reeds op zijn ouders. Aan deze ouderdom bezit hij een baardvezel maar verliest die al gauw. Inderdaad bezit de wijting geen baard, zelfs niet als hij

de eerbiedwaardige leeftijd van 6 jaar bereikt heeft, hetgeen zijn maximum-leeftijd is, indien hij niet vroeger werd verdelgd door zijn vijanden waaronder, en niet in het minst, de mens.

Al wordt de wijting, ten onrechte trouwens, op de markten niet zeer hoog aangeslagen toch wordt zijn vlees, los en wat glazig, overal graag gegeten in Noord-Europa. Het is inderdaad voedzaam, licht en mals, terwijl de graten makkelijk loslaten.

Hij wordt gevestigd door middel van het sleepnet, het seinenet, sleep- en grondlijnen gedurende de wintermaanden op de rotsige kusten. Tijdens de migratie van de haring is de wijting op z'n best en krijgt een dikke rug, dan doet hij zich immers te goed aan een overvloed van haringeieren en jongen. Na de paai-maanden is zijn vlees van veel minder kwaliteit.

Hij komt meestal toevallig in de kor terecht samen met de andere vissoorten die het doel van de visserij uitmaken. Dit is vermoedelijk ook de oorzaak van het feit dat wijting op de Belgische markten geen kwaliteitsprijzen bereikt. Hij verdraagt met zijn losse spierweefsels, de drukking in de kuil zeer slecht waardoor zijn hoedanigheid teloor gaat.

Deze vissoort moet met sleep- of grondlijnen worden gevestigd hetgeen mogelijk is zowat overal en gans het jaar door. Zelfs de verschillende soorten seinenetten zijn voor wat de kwaliteit van de vis aangaat, ongeschikt.

De haken moeten ge-aasd worden met garnaal, kleine vis, zandwormen of kleine schelpdieren, en de lijnen opgehaald tijdens de kenteringen.

De mensen aan de wal kennen meestal het verschil niet tussen de volwassen wijting en zijn grotere neef de schelvis waarvoor hij vaak verkocht wordt juist omdat zijn naam, ten onrechte trouwens, een mindere kwaliteit dekt.

Dank zij het vage bruinzwarte schoonheidsplekje tussen het kiewdeksel en de borstvin en de bruine zijstreek, is hij naast andere kenmerken nog gemakkelijk te onderscheiden van de schelvis die trouwens groter wordt dan de wijting en de petrusgreep bezit onder de rugvin.

De lever van de molenaar, die afzonderlijk wordt gekookt, heeft een zeer goede smaak en uitgesmeerd op een sneetje brood met peper en zout wordt het vóór of bij de vis gegeten. Gedroogd, gekookt, gesmoord, gestoofd of gebakken; de wijting levert aan de mens lekker voedsel.

In Engeland wordt hij graag gegeten als frituur. Hij eindigt zijn wild en vraatzuchtig bestaan ook dikwijls roemrijk, gebakken op de ontbijttafel met als symbool van zijn schrokkerigheid, zijn eigen staart in de bek.

L.A. INGHELBRECHT